

BILANS STANJA**AKTIVA (Sredstva)****PASIVA (Izvori sredstava)****I. OSNOVNA SREDSTVA****1. Nematerijalna sredstva**

- Fransiza
- Licenca
- Pravo na ....

2. Materijalna sredstva

- Ono sto mozemo dodirnuti
- Zgrade, objekti
- Masine, oprema
- Prevozna sredstva

3. Dugorocna finansijska ulaganja

- Ulozena sredstva u banke
- Kupovina i ulaganja u akcije (hartije od vrednosti)
- Dati krediti
- Potraživanja iz povezanih preduzeća
- Sve sto pocinje sa dugorocni

II. OBRTNA SREDSTVA**1. Zalihe**

- Ne pise uvek bas "zalihe"
- Materijal i sirovine
- Proizvodnja u toku

I. SOPSTVENI IZVORI**1. Nominirani kapital**

- Ima vise vlasnika kapitala
- Drustveni kapital (poslovni fond)
- Deoninarski kapital
- Trajni ulozi

2. Nenominirani kapital

- Azio
- Rezerve + sta god stoji pored

II. POZAJMLJENI KAPITAL (TUDJI IZVORI)**1. Dugorocne obaveze**

- Dugorocne emitovane obaveze
- Dugorocni emitovani krediti
- Obaveze prema povezanim preduzecima
- Prodaja obaveznica

2. Kratkorocne obaveze

- Dobavljac
- Sve sa kratkorocni uz sebe (kratkorocni krediti..)
- Kratkorocne obaveze iz poslovanja
- Kratkorocne finansijske obaveze

• Nedovrsena proizvodnja • Gotovi proizvodi 2. Potrazivanja • Dati avansi i depoziti • Potrazivanja od kupaca 3. <u>Kratkorocna finansijska ulaganja</u> • Cekovi • Menice • Sve sto pocinje sa kratkorocni 4. <u>Gotovina</u> • Tekuci racun • Blagajna III. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANICENJA	• Ukalkulisane obaveze III. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANICENJA

BILANS USPEHA preduzeca X za period 01.01 – 31.12.2008

PRIHODI OD PRODAJE

- CK (cena koštanja) prodatih proizvoda (Oduzima se od prihoda od prodaje)

BRUTO DOBIT (Dobija se kad se CK oduzme od prihoda od prodaje)

- Troškovi prodaje ili marketinga	} troškovi perioda
-Troškovi uprave i administracije	
-Troškovi amortizacije	

POSLOVNA DOBIT

-Finansijski rashodi i kamate

DOBIT PRE OPOREZIVANJA

-Porez

NETO DOBIT (Kraj bilansa uspeha --> odavde se sastavlja izveštaj o rasporedjenoj neto dobiti)

IZVEŠTAJ O RASPOREDJENOJ NETO DOBITI

NETO DOBIT

-Rezerve

-Dividende: a) preferencijalne dividende

b) obicne dividende

NERASPOREDJENA NETO DOBIT (Ono sto ostaje za prenos u naredni period)

POKAZATELJI:

Opste: $X/Y=N$ ==> Na svaku jedinicu Y dodje N jedinica X

VERTIKALNA PRAVILA FINANSIRANJA:

1. **MS=TI/SI**

Marža sigurnosti = Tujji izvori / Sopstveni izvori

* Svaki din. sopstvenih izvora opterecen je sa XXX din. tujjih izvora.

ili *Na svaki din. sopstvenih izvora preduzece je angazovalo XXX din. tujjih izvora.

2. **SP=TI/UI**

Stepen pokriva = Tujji izvori / Ukupni izvori —► Ukupna pasiva

*Ucesce tujjih izvora u ukupnim izvorima je XXX %

3. **SS=SI/UI**

Stepen samofinansiranja = Sopstveni izvori / Ukupni izvori

*Ucesce sopstvenih izvora u ukupnim izvorima je XXX %

HORIZONTALNA PRAVILA FINANSIRANJA

4. **KFS=DI/DVS**

Koeficijent finansijske stabilnosti = Dugorocni izvori / Dugorocno vezana sredstva

*Svaki din. dugorocno vezanih sredstava pokriven je sa XXX din. dugorocnih izvora, sto znaci da se iz dugorocnih/kratkorocnih izvora finansiranja finansira deo dugorocnih sredstava.

$KFS > 1$ ---> Iz dugorocnih izvora se finansiraju dugorocna sredstva

$KFS = 1$ ---> Uskladjeno je

$KFS < 1$ ---> Iz kratkorocnih izvora se finansiraju dugorocna sredstva

*DI=SI+DO (Dugorocni izvori = Sopstveni izvori + Dugorocne obaveze)

*DVS=OS+ZAL (Dugorocno vezana sredstva = Osnovna sredstva + Zalihe)

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI

5. **SPUPS=PD/UPS**

Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva = Poslovna dobit / Ukupna poslovna sredstva
Ukupna aktivna

*Svaki din. angazovanih ukupnih poslovnih sredstava pokriven je sa XXX din. poslovne dobiti.

6. **SPSS=ND/USS**

Stopa prinosa na sopstvena sredstva = Neto dobit/ Ukupna sopstvena sredstva
Sopstveni izvori

*Svaki dinar angazovanih sopstvenih sredstava donosi XXX din. neto dobiti.

7. **PK=PD/KAM**

Pokrice kamata = Poslovna dobit / Kamata

*Svaki dinar rashoda na ime kamate poriven je sa XXX din. poslovne dobiti.

POKAZATELJI FINANSIJSKOG USPEHA

8. **ZA=ND/Akcije**

Zarada po akciji = Neto dobit / Br.obicnih akcija

*Na svaku obicnu akciju preduzece je ostvarilo XXX din. neto dobiti.

9. **DA=DIV/Akcije**

Dividenda po akciji = Dividenda / Br.obicnih akcija

*Na svaku akciju preduzece isplati XXX din. dividende.

10. **PDiv=ZA/DA** (PDiv=ND/DIV)

Pokrice dividendi = Zarada po akciji / Dividenda po akciji (Pokrice dividendi = Neto dobit / Dividenda)

*Svaki din. isplacene dividende pokriven je sa XXX din. neto dobiti.

11. **RI=DA/ZA** (RI=DIV/ND)

Racio isplate = Dividenda po akciji / Zarada po akciji (Racio ispalte = Dividenda / Neto dobit)

*Svaki din.neto dobiti opterecen je sa XXX din. dividende.
(Ucesce dividende u neto dobiti je XXX)

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI

12. TRL=OBS/KO

Tekuci racio likvidnosti = Obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze

*Svaki din.kratkorocnih obaveza je pokriven sa XXX din. obrtnih sredstava.

S obzirom da je normalan odnos 2:1, preduzece ima/nema odgovarajucu likvidnost.

13. BRL=LS/KO

Brzi racio likvidnosti = Likvidna sredstva / Kratkoročne obaveze

Likvidna sredstva = Obrtna sredstva - Zalihe

*Svaki din. kratkorocnih obaveza pokriven je sa XXX din. likvidnih sredstava.

S obzirom da je normalan odnos 1:1, preduzece ima/nema odgovarajucu likvidnost.

14. NOS=OBS – KO

Neto obrtna sredstva = Obrtna sredstva – Kratkoročne obaveze

*Ako je NOS +:

U posmatranom preduzecu XXX din. obrtnih sredstava finansirano je iz dugorocnih izvora

*Ako je NOS -:

U posmatranom preduzecu XXX din. osnovnih sredstava finansirano je iz kratkorocnih izvora

POKAZATELJI LEVERIDZA

15. FPL=KM/PD (Ne treba za ISiT, UK, i OM !!!)

Faktor poslovnog leveridza = Kontribuciona marza / Poslovna dobit

*Povecanje prihoda od prodaje od 1% dovesce do povecanja poslovne dobiti do XXX%

$$KM = PH - VT$$

Kontribuciona marza = Prihodi od prodaje – Varijabilni troskovi (VT = 50% od necega)

16. FFL = PD/ND

Faktor finansijskog leveridza = Poslovna dobit / Neto dobit

*Povećanje /smanjenje poslovne dobiti od 1% dovodi do povećanja/smanjenja neto dobiti za XXX%

ili *Svaki % promene poslovne dobiti dovede do XXX% promene neto dobiti.

ZADATAK:

Date su sledeće bilansne pozicije:

Nedovršena proizvodnja 1.000.000, gotovi proizvodi 1.500.000, tekuci račun 150.000, patenti 1.000.000, blagajna 50.000, azio 200.000 dugoročne emitovane obveznice 200.000, dugoročni krediti 800.000, dobavljači 1.500.000, akcijski kapital 3.500 akcija po 1.000 dinara, kupci 1.800.000, revalorizacione rezerve 100.000, zemljište 1.800.000, masine 700.000, kratkoročni krediti 700.000, ukalkulisane obaveze za poreze 1.000.000.

Sastaviti bilans stanja prema principu rastuće likvidnosti.

Date su sledeće pozicije:

Prihodi od prodaje 3.000.000, cena koštanja gotovih proizvoda 1.200.000, troškovi prodaje 400.000, troškovi uprave i administracije 300.000, troškovi amortizacije 650.000, kamate 150.000, porez 50%. Sastaviti bilans uspeha.

1/3 Neto dobiti preduzeće koristi za rezerve sledeće godine, a 2/3 neto dobiti su namenjene dividendama. Sastaviti izveštaj o raspodeli neto dobiti.

BILANS USPEHA preduzeća X za period 01.01 – 31.12.2008

(najverovatnije dobijamo sastavljeno)

PRIHODI OD PRODAJE	3.000.000
- CK (cena koštanja) prodatih proizvoda	1.200.000
BRUTO DOBIT	1.800.000
-Troškovi prodaje ili marketinga	400.000
-Troškovi uprave i administracije	300.000
-Troškovi amortizacije	650.000
POSLOVNA DOBIT	450.000
-Finansijski rashodi i kamate	150.000
DOBIT PRE OPOREZIVANJA	300.000
-Porez (50%)	150.000
NETO DOBIT	150.000

IZVEŠTAJ O RASPOREDJENOJ NETO DOBITI

NETO DOBIT	150.000
-Rezerve	50.000
-Dividende	100.000
NERASPODELJENA NETO DOBIT	0

BILANS STANJA
na dan 01.01. tg

AKTIVA (Sredstva)

PASIVA (Izvori sredstava)

I. OSNOVNA SREDSTVA 3.500.000 • Patenti 1.000.000 • Masine 700.000 • Zemljiste 1.800.000 II. OBRтна SREDSTVA 4.500.000 1. <u>Zalihe</u> 2.500.000 • Nedovrsena proizvodnja 1.000.000 • Gotovi proizvodi 1.500.000 2. <u>Potrazivanja</u> 1.800.000 • Kupci 1.800.000 3. <u>Gotovina</u> 200.000 • Tekuci racun 150.000 • Blagajna 50.000 8.000.000	I. SOPSTVENI IZVORI 3.800.000 • Akcijski kapital 3.500.000 • Azio 200.000 • Revalorizacione rezerve 100.000 II. POZAJMLJENI KAPITAL (TUDJI IZVORI) 4.200.000 1. <u>Dugorocne obaveze</u> 1.000.000 • Dugorocne emitovane obveznice 200.000 • Dugorocni krediti 800.000 2. <u>Kratkorocne obaveze</u> 3.200.000 • Dobavljadi 1.500.000 • Kratkorocni krediti 700.000 • Ukalkulisane obaveze za poreze 1.000.000 8.000.000

POKAZATELJI:

1. **MS=TI/SI** = 4.200.000/3.800.000 = 1.11
* Svaki din. sopstvenih izvora opterećen je sa 1.11 din. tuđih izvora.
2. **SP=TI/UI** = 4.200.000/8.000.000*100 = 52.5%
* Učesće tuđih izvora u ukupnim izvorima je 52.5%
3. **SS=SI/UI** = 47.5%
* Učesće sopstvenih izvora u ukupnim izvorima je 47.5 %
4. **KFS=DI/DVS** = 4.800.000/6.000.000 = 0.8
* Svaki din. dugoročno vezanih sredstava pokriven je sa 0.8 din. dugoročnih izvora, što znači da se iz dugoročnih/kratkoročnih izvora finansiranja finansira deo dugoročnih sredstava.
5. **SPUPS=PD/UPS** = 450.000/8.000.000 = 0.06
* Svaki din. angazovanih ukupnih poslovnih sredstava pokriven je sa 0.06 din. poslovne dobiti.
6. **SPSS=ND/USS** = 150.000/3.800.000 = 0.04
* Svaki dinar angazovanih sopstvenih sredstava pokriven je 0.04 din. neto dobiti.
7. **PK=PD/KAM** = 450.000/150.000 = 3
* Svaki dinar rashoda na ime kamate pokriven je sa 3 din. poslovne dobiti.
8. **ZA=ND/Akcije** = 150.000/3.500 = 42.86
* Na svaku običnu akciju dodje 42.86 din. neto dobiti.
9. **DA=DIV/Akcije** = 100.000/3.500 = 28.58
* Na svaku akciju preduzeće isplati 28.58 din. dividende.
10. **PDiv=ZA/DA** (PDiv=ND/DIV) = 150.000/100.000 = 1.5
* Svaki din. isplacene dividende pokriven je sa 1.5 din. neto dobiti.
11. **RI=DA/ZA** (RI=DIV/ND) = 100.000/150.000 = 0.67
* Svaki din. neto dobiti opterećen je sa 0.67 din. dividende.
(Učesće dividende u neto dobiti je 0.67)
12. **TRL=OBS/KO** = 4.500.000/3.200.000 = 1.41
* Svaki din. kratkoročnih obaveza je pokriven sa 1.41 obrtnih sredstava.
S obzirom da je normalan odnos 2:1, preduzeće nema odgovarajuću likvidnost.
13. **BRL=LS/KO** = 2.000.000/3.200.000 = 0.62
* Svaki din. kratkoročnih obavezapokriven je sa 0.62 din. likvidnih sredstava.
S obzirom da je normalan odnos 1:1, preduzeće nema odgovarajuću likvidnost.
14. **NOS=OBS – KO** = 4.500.000-3.200.000 = 1.300.000
* U posmatranom preduzeću 1.300.000 din. obrtnih sredstava finansirano je iz dugoročnih izvora
15. **FFL = PD/ND** = 450.000/150.000 = 3
* Povećanje /smanjenje poslovne dobiti od 1% dovodi do povećanja/smanjenja neto dobiti za 3%